

Arbejdsopgaver udført af henholdsvis Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer og Danmarks 3R-Center i perioden november 2013 til 2022

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

2013

- Diskussioner om arbejdsopgavernes fordeling udvalget og 3R-center imellem

2014

- Det blev besluttet, at det Nationale udvalgs opgaver blev afgrænset som følger:
  - Orientering og vidensdeling i forhold til dyrevelfærdsorganerne i form af minimum ét årligt møde med dyrevelfærdsorganerne med mulighed for gensidig udveksling af ideer og viden
  - Udveksling af bedste praksis mellem det nationale udvalg og Rådet for Dyreforsøg/Dyreforsøgstilsynet i form af:
    - udfærdigelse af vejledninger i samarbejde med Rådet og Dyreforsøgstilsynet.
    - afholdelse af miniseminarer om relevante emner, herunder bedste praksis, i samarbejde med Dyreforsøgstilsynet.
- Møde afholdt med dyrevelfærdsorganerne (afholdt 4. december på DTU)
- Hjemmeside etableret (underside på fvst.dk (eksisterer ikke længere))
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [*Nationale og internationale møder og kontakter*](#))

2015

- Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde (afholdt 15. december på DTU)
  - Nedsættelse af DVO-styregruppe (møder herfor anvendes blandt andet til at få input til format og program for årsmødet)

- Leveret rådgivning i forbindelse med Rådet for Dyreforsøgs udarbejdede retningslinjer:
  - [Retningslinjer for udtagning af blodprøver på mus og rotter.](#)
  - [Retningslinjer for faste af dyr i forsøg udarbejdet og offentliggjort.](#)
- Målskema udarbejdet.

2016

- Beslutning om at offentliggøre 3R-tiltag fra DVO-årsmødet på udvalgets hjemmeside
- Afholdelse af DVO-Årsmøde (afholdt 3. juni på Lundbeck)
- Spørgeskema udsendt til landets DVO'er vedr. deres struktur
- [Vejledninger vedrørende blodprøvetagning og vægttab for mus og rotter i forsøg oversat til engelsk og offentliggjort](#)
- Udarbejdelse og offentliggørelse af [Udvalgets for Forsøgsdyrs og Alternativers opfordringer til Dyrevelfærdsorganerne](#)
- Udarbejdelse og udsendelse af *Improve your research*-posters
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om belastningsgrader - 1. december 2016, København](#)

2017

- Afholdelse af DVO Årsmøde (afholdt 4. april på KU)
  - Uddeling af pris til dyreteknisk personale
- Tekst udarbejdet vedr. aseptik i forbindelse med dyreforsøgstilladelsesteksten
- Arbejde/diskussion vedr. WHO's manglende dyreetiske komite
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om håndtering, socialisering og træning af forsøgsdyr - 13. december 2017, København](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om anæstesi - 12. september 2017, Århus Universitet](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om cancermodeller og stamcelleforskning - 20. juni 2017 på Panum, KU SUND](#)

2018

- Afholdelse af DVO Årsmøde (afholdt 7. juni på KU)
  - Uddeling af pris til dyreteknisk personale
  - Temaet for mødet var Replacement
- Bestyrelsen diskuterede nødvendigheden af en højere konkretiseringsgrad af de problemstillinger, som enkelte dyrevelfærdsorganer har præsenteret på afholdte DVO-styregruppemøder.
- [Offentliggørelse af tumorvejledning](#)
- Opfordring fra udvalget til Dyreforsøgstilsynet om at udarbejde en videopræsentation af statistikindberetningsprocessen
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om smertebehandling og statistikindberetning - 6. december 2018, København](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om miljøfaktorer der kan påvirke dyrevelfærd og forsøgsresultater - 11. september 2018, Odense](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om best practice for euthanasia of rodents and other \(small\) laboratory animals - 24. april 2018, København](#)

2019

- Afholdelse af DVO-Årsmøde (afholdt 9. maj på KU)
  - Uddeling af pris til dyreteknisk personale
  - Temaet for mødet var *Culture of Care*
- Diskussion og undersøgelse af belastningsgraden ved behandling af forsøgsdyr med Tamoxifen (efter henvendelse fra RSPCA)
- Igangsættelse af kortlægning af brugen af forsøgsdyr i forbindelse med undervisning, så eventuelle alternativer kan introduceres (efter ønske fra DVO-styregruppen)
  - Det besluttedes, at undersøgelsen skal følges op af en udtalelse fra Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer.
- Udvalget vil undersøge eventuelle dyrevelfærdsmæssige problemer i relation til lufttransport af forsøgsdyr (på opfordring af DVO-styregruppen).

- ["Improve your research"-materiale på hjemmesiden til dyrevelfærdsorganerne er blevet opdateret](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om livstilssygdomme - 24. april 2019, København](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om produktionsdyr i forskning - Den 23. september 2019, Aarhus](#)

2020

- Ny (selvstændig) hjemmeside til udvalget (natud.dk) for at styrke formidlingen til særlig det dyretekniske personale
- Møde afholdt i DVO-styregruppen vedr. årsmødet (som blev aflyst) og status på projekt "Åbenhed omkring Dyrevelfærdsorganernes arbejdsgange"
- DVO-årsmødet blev aflyst pga. corona
- Det besluttedes at få udarbejdet en "standard-poster" for henholdsvis 3R-centeret og udvalget til anvendelse på diverse konferencer (arbejdet er sat i bero grundet corona)
- Møde afholdt med repræsentanter fra det nederlandske nationale udvalg, hvor kontakt blev etableret omkring anvendelse af humant væv.
- Miniseminar (samarbejde med Dyreforsøgstilsynet) "Are there alternatives to antibodies?" - 26. november 2020, Frederiksberg

2021

- Miniseminar (samarbejde med Dyreforsøgstilsynet) "Træning og håndtering af forsøgsdyr" - 4. maj 2021, Virtuelt
- Rapport udarbejdet vedr. dyrevelfærdsorganernes organisering, kommunikation og arbejdsopgaver
  - [Rapporten er offentliggjort på udvalgets hjemmeside](#)
- [Udtalelse vedr. brugen af dyr i forbindelse med undervisning offentliggjort](#)
- Udtalelse vedr. antistoffer formuleret på både dansk og engelsk offentliggjort ([Anbefaling vedr. antistoffer/Recommendations regarding antibodies](#))

- Spørgeskemaundersøgelse vedr. dyrevelfærdsorganernes ageren i forbindelse med corona-situationen foretaget for at muliggøre, at de enkelte dyrevelfærdsorganer kan lære af hinandens erfaringer.
- [Udarbejdelse og offentliggørelse af udtalelsen Dyrevelfærdsorganerne i Danmark er særdeles velfungerende](#)
- [Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde 2021 afholdt \(16. september 2021 på Lundbeck\)](#)

2022

- [Rapport udarbejdet om dyrevelfærdsorganernes ageren i forbindelse med corona-situationen](#)
- Det besluttedes at udarbejde to artikler om henholdsvis tilladelseskævende og ikke-tilladelseskævende anvendelse af forsøgsdyr i undervisning (lægges på hjemmesiden, når de er færdige)
- Udvalget har bidraget Rådet for Dyreforsøg med råd/vejledning på to henvendelser vedr. to specifikke problemstillinger relateret til to ansøgninger.
- [Afholdelse af Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde \(1. juni 2022\) \(tema: Nedbringelse af forsøgsdyrs belastning i forsøg\).](#)

Danmarks 3R-Center

2013

- Det besluttedes at:
  - kalde centeret for Danmarks 3R-Center
  - etablere en hjemmeside på både dansk og engelsk
  - få udviklet et logo
  - ordet *alternativer kun* skal anvendes om *Replacement* (og beskriver således ikke alle de 3 R'er).
  - den forskningsstøtte, som 3R-centeret skal fordele, skal søges ved opslag
  - støttede projekter skal præsenteres på hjemmesiden.
  - holde et nationalt symposium i 2014
  - tage kontakt til relevante 3R-centre i andre lande for at diskutere mulighederne for samarbejde.

2014

- Danmarks 3R centers definition af de 3R'er formuleret ([Replacement](#), [Reduction](#) og [Refinement](#))
- Hjemmeside etableret
- Beslutning om at uddele en årlig 3R-pris
- Møde afholdt med Ellen Margrethe Vestergaard fra Sundhedsstyrelsen vedr. 3R JEG-arbejdet i EMA (maj 2014)
- Logo udviklet
- Nyhedsformidling på hjemmeside påbegyndt
- [Forskningsmidler uddelt til fire forskere/projekter](#)
- [Nationalt 3R-symposium afholdt 2. oktober 2014](#) (Hotel Sankt Petri, København)
  - 170 tilmeldte
  - [Uddeling af 3R-prisen til Ellen Margrethe Vestergaard, Sundhedsstyrelsen](#)
- Deltagelse i nationale og internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2015

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2014 udgivet](#)
- [Forskningsmidler uddelt til tre Forskere/projekter](#)
- Deltagelse i nationale og internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- [Afholdelse af internationalt todages 3R-symposium](#)
  - [Uddeling af 3R-prisen til Hanne Gamst-Andersen, Novo Nordisk](#)
- Målskema udarbejdet
- Projekt vedr. kendskab til de 3R'er hos forsøgsdyrsbrugere igangsat (publiceret 2016)
- Beslutning om at udsende nyhedsbreve fra Danmarks 3R-Center
- Analyse af forsøgsdyrsbruget i Danmark

- [Undervisningsmateriale til gymnasiet om forsøgsdyr og de 3R'er \(digitalt\) udgivet](#)
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2016

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2015 udgivet](#)
  - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
  - [Eksternt bidrag til årsrapporten fra Aarhus Universitet \(3R-aktiviteter på Aarhus Universitet\)](#)
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- To miniseminarer om undervisningsmaterialet afholdt for gymnasielærere
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#)
  - [Uddeling af 3R-prisen til QSAR-teamet på DTU](#)
- Aftale med NC3Rs om at uddele dele af deres 3R-ressourcer til forsøgssteder i Danmark (grimace-scales, ARRIVE mv.)
- [Undervisningsmateriale til folkeskolens ældste klasser \(8.-10. klasse\) udgivet](#)
- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- Beslutning af medfinansiering af kunstig hest til øvelsesformål
- Nedsættelse af arbejdsgruppe vedr. forsøgsdyr udsat for betydelig belastning
- Beslutning om at tilslutte sig [Joint European Funding Principles for Research Involving Animals](#).
- Igangsættelse af undersøgelsen [Replacement i forsøgsdyrforskningen?](#) (publiceret 2018)
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2017

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2016 udgivet](#)
  - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
  - Eksternt bidrag til årsrapporten fra Novo Nordisk ([3R-aktiviteter på Novo Nordisk](#))
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- [Beslutning om at anvende Twitter](#)

- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#)
  - [Uddeling af 3R-prisen til Grete Østergaard, Københavns Universitet](#)
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center tager kontakt til forskningsrådene og større danske forskningsfonde med en opfordring til, i lighed med 3R-centeret selv, at tilslutte sig [Joint European Funding Principles for Research Involving Animals](#)
- Beslutning om at afholde en pendant til "Pint of Science"
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2018

- [Møde med Rikke Langebæk vedr. hendes non-animal alternativer til brug i undervisningen af dyrlægestuderende](#)
- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2017 udgivet](#)
  - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
  - Eksternt bidrag fra DTU til årsrapporten ([3R-aktiviteter i forskningsgruppen for Molekylær- og Reproduktionstoksikologi ved DTU Fødevareinstituttet](#))
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#)
  - [Uddeling af 3R-prisen til Birgitte Kousholt, Aarhus Universitet](#)
  - Mundtlige posterpræsentationer muliggjordes
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- Beslutning om at linke til [vævsdelingstjenester på hjemmesiden](#)
- Udarbejdelse og udsendelse af statementpapiret [Flere forsøgsdyr i Danmark er ikke nødvendigvis negativt](#)
- Beslutning om opdatering af [undervisningsmateriale til gymnasiet til en trykt version](#)
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center i samarbejde med Dyreforsøgstilsynet skal danne sig et overblik over hvilke (nationale) kurser, der udbydes i forsøgsdyrsanvendelse, ligesom indholdet af

disse kurser skal klarlægges. På denne baggrund skal der udarbejdes en vejledning til kursusstederne omkring læringsmål.

- Det besluttedes, at Lisbeth E. Knudsen skal kigge nærmere på alle de Replacement-ansøgninger, som Danmarks 3R-Center har modtaget siden første ansøgningsrunde i 2014 (men ikke uddelte støtte til) og kontakte de respektive forskere for at høre, om projekterne alligevel blev gennemført, og i givet fald finde ud af, hvilke resultater projekterne resulterede i.
- Peter Bollen fremviste mus, som han selv havde præsserveret efter *Elnady-metoden* (som præsenteret på det årlige symposium i 2017?)
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2019

- Udsendelse af statementpapiret [Danmarks 3R-Center finder, at der er behov for en bredere forståelse af begrebet erstatning af dyreforsøg](#)
- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2018 udgivet](#)
  - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
  - Eksternt bidrag fra Institut for husdyrvidenskab (AU) ([3R-indsats ved Institut for Husdyrvidenskab](#)), Universitetshospitalet for store husdyr (KU), Parasitologi og Akvatisk Patobiologi, Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab ([Arbejdet med de 3R'er på Universitetshospitalet for store husdyr](#)) samt Klinisk Institut (AU) og (KU) ([Vi bruger forsøgsdyr til at styrke behandlingen af parasitter i dyr og mennesker](#)).
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- [Todages internationalt symposium afholdt](#)
  - [Uddeling af 3R-pris til Thomas Bertelsen, Novo Nordisk](#)
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- [Videnskabsbar afholdt](#)
- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- Samarbejde med Dorte Bratbo Sørensen (KU) om et projekt, som har til formål at reducere den stress, mus oplever i forbindelse med blodprøvetagning og OGGT (oral glucose tolerance test) ([du kan læse herom i Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2019 på side 16](#))

- Danmarks 3R-Center (sekretariatet) holdt et møde med det nye PARERE- kontaktpunkt Knud Ladegaard Pedersen fra Miljøstyrelsen.
  - Det besluttedes at invitere Knud Ladegaard Pedersen med til et fremtidigt bestyrelsesmøde
- På det årlige møde med 3R-centerets interessenter gav disse udtryk for, at man havde fundet Danmarks 3R-Centers udtalelse/statement-papir om det nationale forsøgsdyrsantal interessant (publiceret i Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2018) og efterlyste specialistudtalelser om yderligere emner.
- Tom Bengtsen har fået en plads i Charité – Universitätsmedizin Berlins Advisory board for at bidrage med viden omkring etableringen af et 3R-center.
- 3R-centeret har kontaktet alle indehavere af tilladelser til at bruge dyr i undervisning (i forbindelse med projektet vedr. brug af dyr i undervisning) for at undersøge mulighederne for at erstatte dele heraf med alternativer.
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2020

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2019 udgivet](#)
  - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
  - [Eksternt bidrag fra LEO Pharma](#)
- Udvikling af trykt [undervisningsmateriale for grundskolens ældste klassetrin \(8.-10. klasse\)](#)
- [Danmarks 3R-Center har bistået Dyreforsøgstilsynet med udarbejdelsen af en guide og en poster, som skal bistå forsøgsdyrsbrugere i arbejdet med at indberette deres forsøgsdyrsbrug.](#)
  - Posters og guide er udsendt til alle landets dyrevelfærdsorganer
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Dorte Bratbo Sørensen præsenterede resultaterne af projektet *Optimization of the Oral Glucose Tolerance Test (OGTT) in mice: Designing devices for voluntary ingestion of glucose and stress free blood sampling*
- Det besluttedes at få udarbejdet en "standard-poster" for henholdsvis 3R-centeret af udvalget (arbejdet er sat i bero grundet corona)
- Etablering af Kommunikations/formidlingsamarbejde med Sveriges 3R-center gennem jævnlige møder

- Udarbejdelse af udkastet til [Consensus Statement from the European Network of 3R Centres \(EU3Rnet\)](#) i samarbejde med Winfried Neuhaus på vegne af 23 3R-centre/organisationer (udkastes vedtoges i øvrigt uden væsentlige ændringer).
- Symposium aflyst pga. corona
- [3R-prisen 2020 uddelt til Dorte Bratbo Sørensen, Københavns Universitet](#)
- Bidrag til DR i forbindelse med Anders Aggers kommende program (2021) om forsøgsdyr/dyreforsøg
- [Afholdelse af tredages webinar i samarbejde med bl.a. NC3Rs](#)
- [Afholdelse af todages webinar i samarbejde med Norecopa og andre nordiske 3-organisationer og universiteter](#)
- Møde afholdt med Sofie Christiansen fra DTU om OECD's toksikologiske tests og Knud Ladegaard fra Miljøstyrelsen om PARERE-netværket for at opnå viden herom samt identificere mulige fremtidige samarbejder.

2021

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2020 udgivet](#)
  - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk](#)
  - [Eksternt bidrag fra Lundbeck](#)
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Centers (og udvalgets) "impact" siden dets etablering i 2013 frem til den nuværende bestyrelses afgang (31. december 2022) skal undersøges ([Aage Kristian Olsen Alstrup](#) vil foretage undersøgelsen).
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center skal have skabt et overblik over relevante eksisterende biobanker i Danmark med væv tilgængeligt for dyreforsøgsudøvere, hvorefter information herom samt links til de enkelte biobanker skal lægges på hjemmesiden.
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#)
  - [Uddeling af 3R-prisen 2021 til Anne Marie Vinggaard \(DTU\)](#)

2022

- [Forskningsmidler uddelt \(for 2022\) til tre projekter](#)

- Tilmelding til Naturmødet i Hirtshals samt læringsmesser i henholdsvis Aarhus, Odense og København med henblik på at promovere 3R-centerets undervisningsmateriale.
- [Rapport udarbejdet om forsøgsdyr i højeste belastnings-kategori](#)
- Afholdelse af online-arrangement for at promovere 3R-centerets forskningsmidler for forskere på et af landets universiteter (8. september 2022)
- Besøg på bestyrelsesmøde af to undervisere fra henholdsvis Vilvorde og Hansenberg for at blive klogere på, hvilken plads de 3R'er har i undervisningen af kommende dyrepassere (6. september 2022).
- 3R-centerets sekretariat har bistået Dyreforsøgstilsynet med etableringen af dets nye hjemmeside (dyreforsoegstilsynet.dk)
- Invitation sendt til Rasmus Prehn (Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri) for at opnå mulighed for at fortælle ham om 3R-centerets arbejde.
- Møde afholdt for forskere, som anvender den betydeligt belastende dyremodel EAE, for at bringe disse sammen for at diskutere forbedringsmuligheder heraf i dyrevelfærdsmæssig henseende (1. september 2022)
- Deltagelse med stand ved Danske Kræftforskningsdage (25.-26. september) for at promovere 3R-centerets forskningsmidler
- Deltagelse med stand og oplæg ved den Danske Dyrlægeforenings Årsmøde for at promovere 3R-centeret og dets arbejde (6.-8. oktober)
- Beslutning af udarbejde et visionspapir, som skal skitsere bestyrelsens tanker om en ønskværdig fremtidig udvikling på forsøgsdyrsområdet